

EL LLIBRE
DE LA SETMANA

PERFIL

NICOLAS GRIMALDI ÉS UN FILÒSOF FRANCÈS I PROFESSOR EMÈRIT DE LA UNIVERSITAT DE PARÍS IV-SORBONA. ÉS AUTOR DE NOMBROSOS ASSAIGS FILOSÒFICS. LES SEVES TEMÀTIQUES CONDUEIXEN A UNA LLIURE REFLEXIÓ

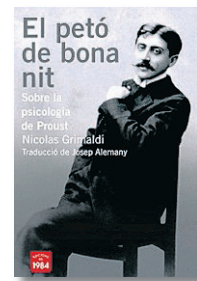
JOAN
GARÍ

La llengua catalana s'emmiralla excessivament en l'espanyola, amb el seu estàndard ferriament centralitzat. Un exemple? L'absurda polèmica que ha envoltat les traduccions d'*À la recherche du temps perdu*, de Marcel Proust.

La primera versió completa, a càrrec de Jaume Vidal Alcover (Columna, 1990-1991) i completada pòstumament per Maria Aurlia Capmany, va ser motiu d'una riota autosuficient, tan pagada d'ella mateixa com perfectament ridícula. El *pecat* d'Alcover va ser utilitzar lèxic de la llengua viva d'aquest escriptor mallorquí. Així, la primera i celeberrima frase de la *Recherche* ("Longtemps, je

me suis couché de bonne heure") sonava així en la interpretació alcoveriana: "Durant molt temps, vaig anar-me'n al llit dejorn". En realitat, el modisme *dejorn* ja l'havia usat Miquel Llor, el primer a enfrontar-se a la colossal tasca de girar una de les obres fonamentals de la literatura europea contemporània al català. Jo mateix a Borriana, a casa, he sentit sovint *enjorn* en el mateix sentit, però potser jo (com Alcover, o Llor...) no parle un català tan fastuós com el del barri de Sarrià de Barcelona. Siga com siga, quan Josep Maria Pinto i Valèria Gaillard van començar la seua pròpia traducció de la *Recherche* per a Viena i La Butxaca, respectivament, a alguns els va faltar temps per celebrar que "Durant molt de temps me'n vaig anar a dormir d'hora" era per fi una traducció "normal" per al nostre idioma...

No faré ara, per descomptat, un "manifest subnormal", com hauria agradat a Vázquez Montalbán. Cadascú que s'apame amb la mesura que vulga. El cas és que el filòsof Nicolas Grimaldi va tindre la felicitat de bastir una teoria sobre la concepció literària de Proust a partir d'aquella mítica primera frase, i 1984 ho ha traduït per a felicitat dels seus lectors. És un opuscle dens, que reconforta el paladar més exigent. Grimaldi veu de seguida una cosa que forma part de la fascinació que ens desperta Proust: en la *Recherche*, l'amor sempre és un malentès. El narrador pateix amb la realitat: aquesta no s'assembla mai a la intensitat amb què havia sigut imaginada. De fet, la presència de la persona amada ("Albertine", siga qui siga "Alberti-

EL PETÓ DE BONA NIT
NICOLAS GRIMALDI
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE
JOSEP ALEMANY
128 PÀG. / 15 €

ne") li provoca una tristesa impacient, perquè no el sadolla com esperava. D'aquí la importància del record: evocat, el passat té més presència que el propi present. La rememoració ens fa sentir la realitat més intensament que la vivència estricta.

Tot naix del petó (a casa en diem *bes*, som així de primitius...). El narrador, infant, l'espera de sa mare cada nit i el rep com un do, més concretament, "com una hòstia". La dimensió sagrada de la mare, és clar (Freud, després, s'hi posaria les botes). Però el petó -el *bes*- no aporta plaer a qui el rep: només alleujament. "L'amor -reflexiona Proust- consisteix només en la nostra necessitat de veure els nostres sofriments atenuats per l'ésser que ens ha fet somriure". Aquesta ferida essencial, aquest desdoblament del subjecte, només pot ser pal·liat per la pròpia Literatura. Grimaldi -concís, efectiu, clarivident- ho entén bé: "La literatura ha de ser alhora una ascési i una creació [...] Com més exacta sigui l'obra així creada, més límpid serà el mirall on reconeixem la realitat del que hem viscut". Proust, finalment: "La vida veritable, l'única vida realment viscuda, és la literatura".

Llegiu Grimaldi. Després, desfeu-vos del seu llibre. Torneu a Proust (comenceu-hi, si en sou novençans). Potser també recordeu el rostre de la vostra santa mare acostant-se a una rosada galta infantil. Després, amb el temps, buscareu aquesta sensació en tots els rostres convocats per la torbació amorosa. I no la retrobareu, és clar. El malentès és, sobretot, un desconcertant malefici. ♦♦

LLEGIU
GRIMALDI.
DESPRÉS,
DESFEU-VOS
DEL SEU
LLIBRE.
TORNEU A
PROST
(COMENCEU-
HI, SI EN SOU
NOVENÇANS)

GETTY

RAMONA
PÉREZ

AMB ÈMFASI

‘Somnis en temps de guerra. Records d’infantesa’

Aquests *Records d’infantesa* potser ens obriran les portes d’un món del qual voldrem saber més i més. Per iniciar aquest aprenentatge, l'autor ens serveix de guia i durant molt de temps l'obra que tenim a les mans serà el nostre llibre de capçalera; ens parla de fets que ens són propers i que van des de final del s. XIX fins a la dècada de 1950.

El nostre protagonista ens presenta el seu pare, un home intel·ligent i emprenedor que va haver de començar la vida a partir de greus

injustícies. Ens parla de com es van patir a l'Àfrica els estralls de les dues grans guerres del s. XX. Ens explica com van ser les relacions d'amor dels seus i aclarim un poc el concepte de poligàmia; coneixem les "seves mares", a les quals "atorga" un ministeri d'acord amb les seves característiques. Abans ens diu, tot referint-se a la seva mare biològica:

... "La meua mare era dona de poques paraules. Però aquestes paraules estaven carregades de l'autoritat del silenci que les precedia...". Una dona podia deixar el marit i

pare dels seus fills si el comportament de l'home se li feia difícil de suportar, és a dir, podia accedir a una forma legal de divorci.

Admirem la passió pel coneixement, el compromís que la família té amb el membre que demostra qualitats intel·lectuals. Al germà gran del nostre heroi, que fa l'ofici de fuster i que esdevindrà guerriller a les muntanyes a les revoltes dels anys 50, no li agrada veure el germà fent una feina manual, se n'alegra quan el troba amb un llibre o un tros de diari a les mans: "Com diu la nostra mare, esforça't al màxim. El co-

'SOMNIS EN TEMPS DE GUERRA. RECORDS D'INFANTESA' NEGUGI WA THIONG'O
TRADUCCIÓ DE JOSEFINA CABALL
247 PÀG.
21,90 €

neixement és el far que ens ha de guiar". (pàg 216).

Assistim al retrobament amb el pare, després de tants anys absent, un home a qui les dificultats van endurir i en certa mesura trencar, però que conserva una actitud noble a la vellesa quan s'assabenta del destí del seu fill.

Per als no iniciats en la història d'Àfrica, aquest llibre pot ser una primera lectura que ja imposarà qualitat i rigor a les posteriors perquè per a alguns el desconeixement del continent africà ve donat per la poca fiabilitat de les fonts convencionals. Europa s'ha mirat Àfrica des de la superioritat, encara ara la falta de respecte és del tot inquietant... Això ens ha allunyat del continent veí. Aquesta obra ens dóna la possibilitat de conèixer una realitat des de l'admiració i el respecte. ♦♦